

GIHF - Gästrike Idrottens Historiska Förening

Nr 2 november 1999 - Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

— Redaktör och ansvarig utgivare: Kaj Annebrant, Sandviken —

Norra idrottsplatsen 75 år

INVIGD 14 SEPTEMBER 1924

Har skrivit idrottshistoria. Bruno Moström till vänster, Arne Hodin, Egon Sundberg, Pecka Pettersson, Knatten Olsson, Sigge Kihlström, Valter Nyström, Eskil Jansson, vaktmästare och Sven Karlsson har många fina minnen från 75-åriga Norra idrottsplatsen i Sandviken.

Kommer du ihåg?

De orden hördes stup i kvarten när ett tiotal idrottsprofiler träffades på Norra ip en dag i slutet av september, 75 år efter att Sandvikens Nya Idrottsplats invigdes av landshövding O. Rydin. I slutet av 1930-talet bytte idrottsarenan namn till Norra idrottsplatsen.

Jernvallens idrottshall byggdes ju 1937, och fotbollsstadion invigdes i juni 1940.

Bruno Moström, 78 år, mindes när Sandvikens IF mötte Gais i allsvenskans premiärmatch i fotboll 4 augusti 1929. Hans far, Einar, var ordförande i Sandvikens GK och satt i Sandvikens idrottsplanförenings styrelse. Han var även tävlingssekreterare, när idrottsplatsen invigdes 14 september med allmän idrott.

Den första fotbollsmatchen på nya idrottsplatsen spelades 28 september. Sandvikens mötte då Gefle IF, som hade ett av Sveriges bästa fotbollslag kring sekelskiftet och lärt Stjärnan gossar att spela fotboll 1901-1902.

IK Stjärnan blev förresten Sandvikens AIK 1907.

Pelle Kihlström, vars son Sigge fanns med på 75-årsträffen, stod 1924 i mål i Sandvikens lag.

Valter Nyström, som satte tre svenska rekord på Norra hösten 1951, var också på plats. Precis som Lars "Knatten" Olsson, som växt upp vid Bollvägen

och lyckats pricka några fönsterrutor hos grannarna under bandyspelet på Norra.

Sven Karlsson, hjälptränare åt Einar Ask 1953 och sen tränare och lag-

Innehåll:

Sid

- 2 Ordförandens ord
- 3 Bempa, glädjespridare
- 4 Gefles idrottsliv 1901
- 5 Sverige runt
- 7 Det har hänt 1999
- 8 Brynäs - profilernas lag
- 9 Nya böcker
- 10 Kassörens ruta

ledare för SAIK långt in på 70-talet, har tillbringat många timmar på Norra och har både roliga och tråkiga minnen därifrån.

De roliga är från Stjärnserien, ungdomsverksamheten som Sven var ansvarig för. Ett tråkigt är när SAIK och Västerås SK tvingades spela en semifinalmatch på mesostis 1973. Vilket var signalen till att sätta kraft bakom orden för att få äntligen en konstfryst bandyarena.

Den byggdes och togs i bruk 1974.

Nu utnyttjas Norra IP för fotboll av SIF Ungdom, Högbo AIK och IFK Sandviken, skridskor av Sandvikens SK och friidrott av Högbo GIF. Skolorna söker sig också dit året om.

Och Mulligans Cup i rugby spelades på Norra 1998 och 1999.

Norra idrottsplatsen är ett bra komplement till Jernvallen.

KAJ ANNEBRANT

Ordföranden har ordet

Under 60 år har jag varit med och bildat tre idrottsföreningar och ett specialdistriktsförbund, (i orientering). Första föreningen var IK Skärgårdspojkarna i Sandarne utanför Söderhamn 1935.

Vi var ett gäng unga, idrottsintresserade pojkar i 16-18-årsåldern. Skärgårdens IF hade fotboll som huvudgren, och spelade i division II norra. Fotboll var den dominerade sporten i trakten.

Jag var nyinflyttad från Störvik, 17 år, och gillade skidor, friidrott och orientering, som vi tog med i vår egen förening. Vi byggde en begränsad friidrottsplats utan rundbana men i övrigt komplett för hopp, kast och 100 meter. Min mamma sydde friidrottsdräkterna, bruna byxor med gräddgula revärer och tröjor.

Vi anslöt oss till Riksidrottsförbundet och respektive specialförbund 1936. Som juniorer hade vi stora framgångar på J-DM i friidrott. På skidor gick det också bra, medan det gick något sämre i orientering.

Det var stor arbetslöshet bland ungdom och bildandet av en idrottsförening för ungdomar var en positiv verksamhet i tillvaron.

Nästan genom en "kupp" bildades 1954 Gästrikland Orienteringsförbund, som ett av de första specialförbunden i distriktet. På 1920-talet hade en kommitté inom Gästriklands Idrottsförbund fått ansvar för att arrangera tävlingar. I mitten av 30-talet kom en sektion för orientering. I många

år stoppades klubbarnas försök att bilda eget förbund av styrelsen i idrottsförbundet.

En annorlunda modell av idrottsförening tillkom 1963, OK 63. Det var före detta aktiva idrottsmän inom olika föreningar, som tyckte att det var tidigt att lägga av.

OK 63 blev en nytändning för killar i 40-50-årsåldern. Vi tävlade på skidor och i orientering. På skidor hade vi klubbmästerskap på 10 och 30 km och nästan varje år blev det Vasaloppet. I orientering hade vi tre KM, ett på våren, ett på hösten och en nattävling. Vi var också med på DM och nationella tävlingar inom och utom distriktet.

Vi tävlade dessutom om ett poängpris under säsongen.

Vi hade även många trivsamma arrangemang för våra familjer. I mitten av 80-talet tog åldern dock ut sin rätt, och klubben upphörde. Men det hade varit en betydelsefull 20-årsperiod för oss både ur fysisk och psykisk synpunkt.

År 1990 uppstod ännu en variant av förening, nämligen Gästriklandens Historiska Förening med syfte att bidra till att föra vår idrottshistoria vidare till framtiden.

Min erfarenhet som ordförande i ovanstående föreningar är, att visst har det varit jobbigt och pressande ibland men också trevligt. Det är trots allt en förmån att få engagera sig för andra människor och då speciellt för ungdomar.

Helge Rask

SLÅ VAKT OM

idrottshistoriska arvet

Sisu Gästrikland, idrottsutbildarna, och GIHF inbjöd till en informationskväll i Sandviken och Gävle 13 respektive 20 oktober. Ett 20-tal personer, varav nästan hela GIHF:s styrelse, deltog i Sandvikens Folkets hus.

Lars Wickström, Gästrikland Idrottsförbund, inledde temakvällen.

Barbro Eriksson och Benny Larsson från Folkrörelsernas Arkiv i Gävle, informerade om vad arkivarier ska tänka på och erbjöd hjälp med att ordna protokoll och fotografier. Idrottspriser, skrymmande sådana, finns det däremot inte plats för.

- Vi rensar, ordnar och förtecknar. Föreningen får sedan en förteckning på allt.

Det sa Benny Larsson.

Arkivariens viktiga roll i föreningarna framhövdes under kvällen. Tips och råd gavs också om förvaring i rumstemperatur kring 18 grader och att gem och tejp ska tas bort från handlingarna för att skydda dem.

Åldersbeständigt papper är ett extra plus.

Folkrörelsernas Arkiv i länet har 469 medlemmar och omfattar 4108 arkiv. Ett av dem har Gefle Segelsällskap, bildat 1880, där. Det finns 264 andra idrottsarkiv (164 Gästrikarkiv).

Uppgifter finns dessutom bland annat om Gefle Gymnastikförening från 1875.

Det äldsta av 4000 fotografier är från 1885. En dammatch i fotboll på Villaplan, Brynäs, mellan IFK Gävle och Kastet 1917 är dokumenterad på bild. 350 äldre idrottstidningar – äldsta från 1880 – finns i arkivet på Styrmansgatan 4 på Brynäs i Gävle. Tel. 10 99 70.

Folkrörelsearkivet är öppet vardagar 8.30-16.

- Ett av landets största, men Gävleborg är också ett starkt folkrörelselän.

Det berättade Barbro Eriksson.

KAJ ANNEBRANT

"Bempa" stor glädjespridare

PÅ BANDYKAFÉET 19 OKTOBER

Bernt "Bempa" Eriksson, Årets Man i bandy fem år mellan 1964 och 1974, upptäcktes som 20-åring och togs ut till ett landslagsläger i Nässjö. Och han tror att det var Einar Ask, förre bandykungen i Sverige och Sandvikens AIK, som tipsade Walter Jagbrant om honom.

Bempa kom, hördes och besegrade alla i Jernvallens Servering, när han berättade minnen i mängd från åren som ett av svensk bandys stora affischnamn. Han stoppade SAIK i finalen 1971, när hans eget Falu BS tog sitt första SM-guld.

Han korades till matchens lirare utan att göra mål i 2-0-matchen.

Det var inte SAIKs dag. Lars "Knatten" Olsson missade en straff, men Bempa gav Knatten upprättelse. Vinden gjorde att bollen inte låg stilla utan måste läggas på plats gång på gång.

Falu BS:s skyttekung och SAIKs skyttekung var bäst i Sverige fem gånger var 1965-1980.

Sven Karlsson, som tillsammans med Kaj Annebrant intervjuade SAIKs SM-spelare 1971, berättade om resan hem till Sandviken från en pressträff i Stockholm dagarna före. Vintern, snö och kyla, slog till och den planerade bastu-taktikträffen i Sandviken hanns inte med:

- Det tog 2,5 timme att ta sig från Skutskär till Gävle, och vi var i diket en gång.

Bempa berömde Knatten

Bempa såg från början Knatten som en god skytt men fick se denne bli en bra bandyspelare, som dock inte fick goda förutsättningar att lyckas i landslaget. Han fick ju göra korta inhopp, mest. Bempa erkände också att det inte var lätt att tampas med framfusiga som han.

Han debuterade i Falu BSs A-lag som kortvuxen 15-åring med 11 på ryggen. Publiken såg bara staplarna på ettorna och började skratta. Bempa slog dock inte ett felpass i matchen.

- Jag fick ett skott i huvudet efter en Edsbyhörna och blev utburen på bår, mindes han.

Efter 25 sekunder!

Efter ett andra SM-guld med Falu BS avslutade Bempa bandykarriären i Boltic, där han hemförde ett tredje SM-guld 1979 - som Matchens lirare precis som 1971 mot SAIK.

- Men det var nog mest nostalgi. Jag gjorde ju min avskedsmatch i allsvenskan.

Det trodde en oblyg och munvig Bempa, som inte kan beskyllas för divalater.

Han följer sin sport. Fotbollen var bara ett surrogat på sommaren för bandyn, även om han spelade en säsong för Gefle IF i division III, när han var med i Huga i bandy. Skillnaden i spelkvalitet mellan 60- och 70-talen jämfört med nu - är att lagen är bättre som helhet. Det finns inte längre plats för enbart kompletteringsspelare - utan det är kamp om varje plats.

Rolf Zetterlund spelade bandy

15 av SAIKs bästa spelare på 70-talet fanns på plats och intervjuades. Rolf Zetterlund, mer känd som Årets fotbollsspelare och tränare, spelade två säsonger och en SM-final för SAIK och berättade om känslan att ha fått spela en stor final.

Ulf Sondell, en annan fotbollsspelare i Sandvikens IF, sa:

- För mig är åren i SAIK Bandy mina finaste idrottsminnen.

Jan-Eric Flink, den efter Bempa mest meriterade på bandykaféet, var med i SM-finalen sex år senare, 1977, och gladdes över att få träffa sina gamla klubbkompisar än en gång. Han bor i Hälsingland igen sen länge.

Sven Karlsson, tränare och lagledare från 1953 och över SM-finalen 1977, erinrade om när hans lag sviktat. Bland annat i slutspelet 1975 mot Villa i en tredje och avgörande match då ledningen 3-1 en kvart före slutet förändrades till 3-4.

- Mitt livs bittraste minne som idrottsman, tyckte Lennart Högman.

Kvartett gjorde 89 mål

En i den kedja med Knatten, Paavo Pyykkö och Ralph Eriksson som 1975-76 gjorde 89 av SAIKs 105 mål, och då SAIK bara tappade tre av 36 poäng i seriespelet. Falu BS blev dock för svårt i semifinalen. Två uddamålsförluster blev det, sedan SAIK i serien vunnit med 8-0 hemma.

Men tur och otur jämnar ut sig längden.

I SM-slutspelet 1970-71 vann SAIK mot Ljusdal med 1-0 i avgörande match i Söderhamn.

- Efter målet upplevde vi vår längsta och mest nervösa match.

Det framhöll målvakten Ove "Beggen" Lindblom och backen Bo "Fibblo" Forsberg.

Sgern i första nattcupen i Ljusdal 1974 diskuterades även.

SAIK hade givit upp efter en förlust, och många spelare var ute på natten och kopplade av. Då gick resultaten SAIKs väg, och Sven Karlsson samlade med kort varsel ihop sina pojkar till avslutande tre matcher. Bollnäs och Broberg besegrades på straffslag. Knatten var minst lika säker som lagkompisen Lennart Högman.

Finalsegern belönades med en bil, som Sandvik köpte för 23.000 kronor och blev postbil.

Bandyträffen, ett led i Sandvikens AIKs (bildad som IK Stjärnan 1901) 100-årsfirande drog 110 till 120 personer, som bjöds på varierad kost med även färskvaror. Magnus Muhren och Per Gustafson, nyförvärv från Villa med brodern Jonas i laget, och Anders Jakobsson, som i år tagit vid som tränare vid sidan om Thony Lindquist berättade om årets satsning. Han lova ett publikvänligare spel än på senaste åren och ger spelarna större frihet att improvisera.

Gästrikedrottens Historiska Förening, Sisu Gästrikland - idrottsutbildarna, Kultur och Fritid samt Arena Jernvallen var arrangörer för tredje årets idrottskafé i Jernvallens Servering. Det avslutades med ett boklotteri.

En bildutställning visades i idrottshallens foajé.

1901-2001

SAIKs idrottsallians med Sigurd Kihlström och Bengt Isaksson i spetsen arbetar sen ett par år tillbaka med jubileet 16 mars 2001. 100-årsboken ska ligga färdig redan i november 2000. De första 75 årens historia finns redan hos Sandvikens Tryckeri.

forts.nästa sida

NORDISKT IDROTSLIF

Helsa Kraft Mod

*Idrotten är vårt tids ridderlighet.
S. Nyblæus.*

Prenumeration å alla postkontor i Sverige, Norge och Danmark. Pris 4 kr. helt år, 2.50 kr. halft år, 1.50 kr. kvarts år. Postbefordringsavgift extra.

I öfriga länder tillhörande världspostföreningen tillkommer porto enligt tidningstaxa.

OBS! I Frankrike, England och Amerika sker prenumeration direkt hos redaktionen.

UTKOMMER HVARJE HELGFRI TISDAG.

Utgifvare: CLARENCE VON ROSEN.
Redaktion: ALEX. LINDMAN, E. BERGVALI,
B. ROOSVAL, S. STENBERG,
G. ÅKERHJELM, red.-sekr.
Byrå: Tattersall, nr 24 Greffuregatan.
Redaktion: kl. 1—3. Allm. tel 752.
Telegramadress: »IDROTT».

Expedition: kl. 9 f. m.—3 e. m. Allm. tel 752.

Annonpris:

Efter texten. kr. 1.25 pr cm.
Inuti » » 2.— »
Framför vignett å 1:sta sidan . . . » 7.50 » gång
» » andra sidor . . . » 6.— »
Marginal å 1:sta sidan . . . » 7.50 » st. o. gång
» » öfriga sidor . . . » 6.— » » » »

Stockholm Aktiebolaget Varas Boktryckeri, 1901.

2:dra ÅRGÅNGEN.

Stockholm, Tisdag den 19 Mars.

1901 • No 12

*Så här vill här i världen
Under himlens höga blåstfing
Sittas rörelser i skogen
Något djur på fjärra fjärr,
Så som när med dessa skidor*

*Manne dock bland denna
ungdom.
Bland det stilla varu nu väntar
Sittas den som kunde löpa
Uppå dessa glänta skidor?
Kalevala*

Hvad som varit
och hvad som
komma skall
i Gefle.

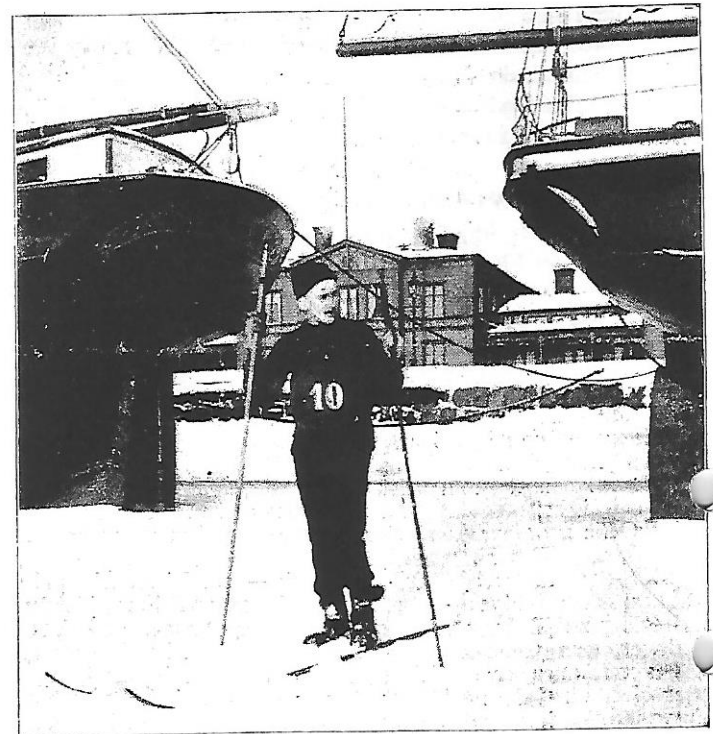
Gefle tyckes ju vara idrottens stad par préférence. Här sportas både vinter och sommar, och knappast finnes det der någon idrotts-gren, inom hvilken ej något öfver hela Sverige känt namn finnes. Hvar på det intresse för idrotten och den skicklighet inom alla dess grenar, som förefinnes i Gefle, beror, är ej så godt att säga, men orsakerna dertill torde närmast ligga i att Gefleungdomen, följande gamla traditioner och uppmuntrad på allt sätt af äldre idrottsliga förgångsmän, ganska tidigt börjar träna sig.

På hvarje ledig stund under vintern spänner Geflepojken skidan på foten och ger sig ut i skog och mark, i stället för att göra som kamraterna i Stockholm, som gå ut på Sturegatan och se fina ut, och under sommaren är vägen icke lång för Geflegossarna vare sig till hafvet, der hårdande segling synnerligen flitigt bedrifves, eller till idrottsplatserna i stadens utkanter, der all slags sommaridrott öfvas.

Ett eklatant bevis på, hur högt skickligheten kan drifvas, om träningen börjas i unga år, eller låtom oss säga, om intresset för idrotten tidigt väckes — det låter bättre — fick man i Gefle för någon vecka sedan, då derstädes vinterns största skidtäfling afhölls, nemligen Gefle idrottsförenings stora allmänna 30-kilometerslöpning.

Förlåt jag afbryter, men apropos 30-kilometerstäfning å skidor, så är det mig omöjligt att låta bli att säga en sak, som jag länge tänkt, nemligen att det är en, jag vore frestad så att säga skandal, att Stockholm ej eger en enda officiellt uppmätt och erkänd skidtäflingsbana! Hvar enda stad norr om hufvudstaden eger gifvet sin både 10-, 20- och 30-kilometersbana, och det ligger i öppen dag, hur eggande det verkar att ha en sådan att löpa och huru sådana banor ha förmågan att draga ut skidåkare till löpning på lediga stunder. Hur många är det icke, som icke bry sig om att åka ut på vinst och förlust utan mål, men som gifvet skulle ge sig ut långt oftare, om de hade en bana att åka, att träffa kamrater på, att jemböra tider på. Det är en skandal, det är säkert det, att vi äro så långt efter alla andra städer i den vägen.

Låtom oss nu återgå till Gefle.

Rich. Anderson, amatörfoto.

Ernst Serrander.

Hvilka komma först på denna 30-kilometerstäfning? Jo, gymnasisterna, 17-åringarna Tore Lidén, Ernst Serrander och Edvard Jakobsson — I. F. K:are alla tre — och hvilka kommo sedan? Jo, de gamla vana idrottsmännen Högstrom och Matton med flera ur den stora idrottsföreningen — sedan gammalt förste pristagare på denna sträcka och på några andra också, ej endast i Gefle utan landet rundt. Och hvad var tiden för förste man — jo, 2 tim. 41 min. Rekordet på denna bana är 2 tim. 39 min. och innehafves af den kände sportsmannen E. Viklund — Sveriges kanske allra främste 30-kilometerslöpare. Jemför de bägge tiderna, och säg sen, att inte pojkarne ha skött sig — Serrander och Jakobsson voro blott några minuter efter förste man. Fotografierna här bredvid af de käcka kamraterna förskrifva sig från I. F. K:s hofotograf i Gefle, vännen And'son, som knäppte dem nere på än omedelbart efter ankomsten till målet.

Ja, det var en sak det, som händt i Gefle, men det har händt mycket mera. Skridskosporten, särskildt figuråknningen, har rott upp

Husqvarna Velocipeder.

Idrottslivet i Gävle 1901

ETT SAMTIDA REPORTAGE

Nordiskt Idrottslif kom ut med sitt första nummer redan 1900. Under sitt andra år uppmärksammade tidningen i två stora reportage idrottslivet i Gävle. I ett nummer från mars 1901 kan vi här intill läsa om vintersporten

i Gävle, som får omdömet idrottsstaden framför andra.

Nordiskt Idrottsliv blev till 1920 Sveriges första bestående veckotidning för särskilt fotboll, fri idrott, simning och vinteridrotter. Som ansvarig ut-

R. Anderson am.-foto.

Tore Lidén.

Som ni veta, blir det stor expositionssommar detta år i Gefle — det blir en storartad utställning, må ni tro; den största som hållits i Sverige näst Stockholms 1897 — och då ha vederbörande, lämpligt nog, passat på att till idrottsstaden vid Gavfvelåns strand förlägga årets största nordiska sommaridrottstävlingar. Det blir hvarken mer eller mindre än en allmän skandinavisk gymnastik- och idrottsfest, som der kommer att afhöllas på inbjudning af Gefle idrottsförening. Tiden för festens afhöllande har förlagts till de båda midsommarhelgdagarna, hvilket ju är ett mycket lyckligt val.

Förberedelserna äro redan påbörjade, i det nu i dagarna en utsedd tremannakommitté, i hvilken äfven hrr Isaac Westergren och Robert Carrick sitta, öfverlemnar förslag till festens organiserande åt den stora kommitté, som utsetts att ta alla organisationsarbeten om hand, och i hvilken stadens främste män sitta. Och när idrottsstaden Gefle anordnar en så stor idrottsfest, så kan man vara ganska säker på, att den blir fin och lyckad.

Deltagare väntas både från Danmark — om Dicksonska pokalen kommer här att löpas — samt från Norge, med hvars idrottsmän brevexling nu pågår om deltagande i festen, och med de intima förbindelser, som Gefle idrottsmän, särskildt genom hrr Westergren, ha med norrmännen är det icke tu tal om, att ej en hel trupp af dem reser öfver till Gefle nu kommande midsommar. Alltså, upp till träning, svenske idrottsmän, hvar och en i sitt fack! Må hvar och en koncentrera sig på sitt speciella område, så skola norrmän och danskar få det hett om örönen!

Idrottsplatsen är förlagd i omedelbart grannskap af utställningen, och komma storartade anordningar att här vidtagas i och för festen.

Se der, litet prat om, hvad som varit i Gefle denna vinter och hvad som komma skall i sommar!

sig alldeles ofantligt nu i vinter, och den synes ha en synnerligen stor och god framtid för sig i Gefle att döma af det lefvande intresse, hvarmed den omfattas samt de många goda och lofvande förmågor, som der finnas.

Inom »Kamraterna» har på hr Isaac Westergrens initiativ — han är då alltid företagsam, alltid intresserad och färdig att stå bi i råd och dåd, då det gäller idrotten! — bildats en figuråkningsklubb, som kraftigt arbetar för figuråknings sak i Gefle, särskildt den vackra samåkningsen, hvarpå klubbens medlemmar hrr Westergren och Depken nyligen visade så vackra prof vid hr Soldans och fröken Sjöbergs besök i Gefle, hvarom Nord. Idrottslif talade i förra numret.

Och om jag skulle squalra litet ur skolan, så lär det ej endast bli här i landet, som klubbens medlemmar nästa år komma att visa sig ... och hvarför inte, en sådan vacker samåkning som paret Westergren—Depken presterar, den får man sannernigen leta efter, och de Flon nästa vinter, ja, med kännedom om hr Westergrens förmåga att hålla efter sina pojkar, så lär de Flon då vara åtskilligt styfvare än nu. Tillräckligt styf till och med för att jemte de båda andra företaga en liten tripp en bit utanför Sverige. Ja, få se om jag ej talar sant! Intresse, företagsamhet och energi ha de, Geflepojkarne, tid skaffa de sig och kofvan ... ja, den lära de också inte vara utan!

Och låtom oss nu tala litet om, hvad som komma skall i Gefle.

Erik Pallin.

givare stod legendariske Clarence von Rosén. Erik Bergwall var tidig medarbetare. Sedan blev han bland många andra uppdrag Stadionchef. Tidigt skrev Viktor Balck i tidningen, där längre fram Torsten Tegnér också började som sportjournalist.

För reportaget fick Gävle besök av Erik Pallin, som i början av 1900-talet var en av de ledande pionjärerna som sportskribent. Sommaren samma år återvände han för att skildra den stora idrottsfesten i samband med 1901 års utställning.

Bo Nordlund

forts. fr. föreg. sida

Sandvikens AIK är sedan 1988 tre fristående föreningar med bandy, fotboll och bowling på programmet och egen ekonomi. Sigge Kihlström är ordförande i idrottsalliansens styrelse. I stödgruppen finns både damklubben, stiftad 1957, och den mycket aktiva veteranklubben.

SAIK har sin historia mycket väl beskriven i text och med många bilder. 1926, 1951, 1976 och 1991 gavs jubileumsböcker ut. Olle Törnblom kom 1982 med Sandviken och Bollen — Sandvikens bandyhistoria från starten 1922.

SAIK premiärspelade i allsvenskan 1940 och har bara tvingats spela i division II en säsong sen dess, 1956-57. Dambandyn kom med internationella kvinnoåret 1975. Och höjdpunkten är ett SM-guldet 1993. Herrarna tog sina SM-guld 1945, 1946 och 1997.

SAIK är känt för en målmedveten satsning på ungdom, såväl i bandy som i fotboll. Roland "Pullik" Brodin fick tidningen Expressens utmärkelse bästa ungdomsledare i landet 1962. I säsongen 1958-1959 svarade SAIK för en unik bedrift.

Junior-SM-guld erövrades i tre lagsporter — bandy, fotboll och handboll. SAIK tog 1960 ett junior-DM-guld i ishockey som "gräddes på moset". AIK, Ystad IF och Malmö FF tvingades vika sig i J-SM-finalerna.

SAIK tog sitt första DM-guld i fotboll 1907 och spelade 1954-55 i allsvenskan men hade då ett lite ålderstiget lag, som var allra bäst i mitten på 40-talet i division II. En av världens bästa bowlingspelare, Raymond Jansson, har sina rötter i SAIK och inte bara spelat bowling där.

KAJ ANNEBRANT

Information från hela Sverige:

• **Sveriges Riksidrottsmuseum** öppnades 15 oktober 1992 i Globen. Under fem år visades drygt 30 utställningar, och 1995 nominerades det till Årets Museum. Lokalerna i Globen bedömdes emellertid som inte ändamålsenliga för museal verksamhet.

Hösten 1997 flyttades Riksidrottsmuseets administration till Tennisstadion vid Östermalms idrottsplats. Därifrån bedrivs ett utåtriktat arbete med idrottshistoriska vandringer, program i samråd med skolor och produktion av utställningar i samarbete med andra institutioner.

Riksidrottsmuseet har en hemsida på Internet med adresser till Sveriges alla idrottshistoriska museer. Nya Riksidrottsmuseet öppnas troligen 2002, men redan till sommaren kan idrotten i Sverige baskådas i Nordiska museet.

Adress: www.svenskidrott.se/riksidrottsmuseet/

• **Idrottsmuseet i Malmö** anses vara ett av de attraktivaste i sitt slag i Europa efter OS-museet i Lausanne och Finlands Idrottsmuseum i Helsingfors. Den 15:e och senaste specialmontern rör simning.

Då är det på sin plats att påminna om Sally Bauers simning över Engelska kanalen 1939. Hon steg i land i Dover efter 60 km simning, som tog 15 timmar och 22 minuter. 1951 upprepades bedriften på 14 timmar och 40 minuter. (Sjögången var betydligt mindre).

Sally Bauer vann tre SM och satte 23 svenska rekord på allt mellan 200 meter och en engelsk mil men blev känd som en av världens förnämsta långdistanssimmare. 1938 klarade hon av en tur på Ålands hav från Grisslehamn till Signilsskär, 37 kilometer, på 13 timmar och 6 minuter.

Hon fick inte vara med i OS i Berlin 1936 trots given medaljplats på 400 meter frisim.

- Bara två kvinnor fick vara med i svenska simtruppen. Det var viktigare att stockholmska ledares fruar fick åka med på köpet, tror Sally Bauer, Lundabo. (1999).

• **Hälsingborgs IF** bildades 2 juni 1907 i staden, där den numera klassiska arenan Olympia hade invigts 1898. Och där en fotbollsmatch spelades 1899. Den första fotbollsklubben var Svea, som bildades 1901. Två år senare tillkom IK Svitiod, 1906 Statten. HIF föddes efter en sammanlagning av bland andra Svitiod och Statten.

HIF förlorade SM-finalerna 1914, 1917 och 1918. Laget blev svenska mästare 1933, 1934 och 1941 samt i år. En förklaring till tidiga framgångar är Hälsingborgssystemet, som i stort var en följd av den nya offsideregeln 1925.

Fysiskt och psykiskt vältrimmat material och god ledning är andra förklaringar.

HIF vann Svenska cupen 1941 och 1950 (mot Sleipner).

Föreningen har även haft bandy på programmet och hade då ett av Skånes bättre lag.

• **IFK Malmö fyller 100 år i år.** (Skånsk Idrotts Historia Nr: 2/1 1999).

• **I Idrottsminnen**, Jämtlands läns Idrottshistoriska förening, Nr: 2 september 1999, berättas om springpojken Lars Larsson från Åre som flera gånger slog junioren Gunder Hägg 1937.

Lasse, 87 år, tränade genom att springa upp på Åreskutan och tillbaka på under en timme. Han åkte skidor och promenerade långa sträckor på vintern, gärna på isar i lössnö. Det var inför säsongen 1936 och före Gunder Hägg tagit till sig träningsmetoden snöpulsning.

Bror Olofsson, 81 år, och ännu aktiv gör anspråk på att ha varit först med den så kallade rotationstekniken i kulstötning (i slutet av 1950-talet).

• **Sörmlands Idrottshistoriska Sällskap** har sektioner i Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Strängnäs, Södertälje och Trosa/Vagnhärad. 12 september firades Tunavallens i Eskilstunas 75-årsjubileum med tävlingar som under invigningen 1924 (24 september).

Spjutkastning med bästa hand och stafett 1500 meter bland annat.

Temat på medlemsmötet i Katrineholm 27 oktober var bandy.

Årsavgiften höjdes på årsmötet till 100 kronor för enskild medlem och 500 kronor för såväl föreningar och företag. SIS bildades i november 1989. Föreningen har nu fått en permanent, fast, plats i MunkellArenan i Eskilstuna, dit Södermanlands Idrottsförbund också är på väg. Ett mål är att skapa ett idrottsbibliotek med uppslagsverk, jubileumsskrifter och förbundens årsberättelser.

• **Kjell Rosén**, en av de stora fotbollsspelarna på 40- och 50-talet i Malmö FF och landslaget, har avlidit. Han blev 78 år och var ytterhalv men spelade högerytter i Putte Kocks OS-lag i London 1948.

Han gjorde ett mål i första matchen mot Österrike och två i båda matcherna mot Korea och Danmark men blev mållös i guldfinalen mot Jugoslavien (3-1). Han var en stor bollartist i publikens smak. (SOF-Bulletinen – Sveriges Olympiahistorikers förening – Nr 3 1999).

• **Brottaren Ivar Johansson** blev 76 år. Han vann tre olympiska guld, nio EM och 22 SM. Han blev mycket omskriven för sina två OS-guld i Los Angeles 1932. Han vann alla matcher på 30-talet – utom en när han kastade sig själv på rygg mot en medelmåtta i SM 1939.

11 oktober 1938 deltog han tillsammans med bland andra Axel Cadier i en friidrottsfest mot två amerikaner i Jernvallens idrottshall. Den arrangerades av Sandvikens AIK.

• **Anders Gärderyd**, olympisk mästare på 3000 meter hinder i Montreol 1976, ska bli staty vid Stockholms Stadion. Bronsstatyn är en gåva från arrangörerna av DN-galan i friidrott.

Guldtiden 8.08,02 var också världsrekord. En tid precis som vår Walter Nyströms 29.23,8 i 10000 meter från 1952 är svår även för dagens svenska elitlöpare.

• **En Idrottens Oscarsgala**, där århundradets största idrottsstjärna utses, ordnas i Globen 17 januari. Den sänds i TV. 500 av landets största idrottsstjärnor genom alla tider blir gäster.

Det tas även in 2000 andra gäster, och en allmän publik på 3000 människor.

Det idrottsliga blandas med underhållning, och överskottet ska delas ut som stipendium.

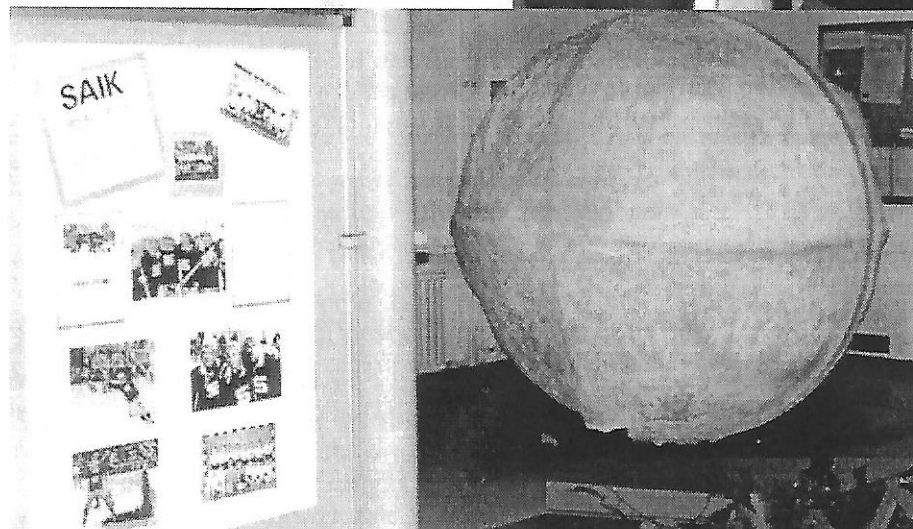
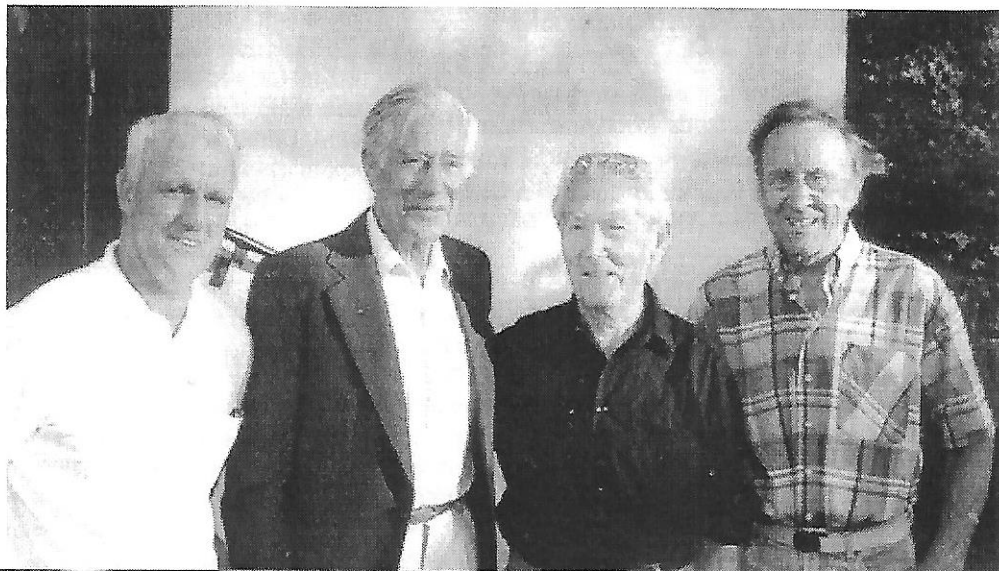
Jerringpriset och en rad andra stora idrottspriser fördelas också till de förtjänta.

• **Riksidrottsmöte i Gävle** 18-20 maj 2001. I anslutning till det ordnas troligen en utställning i Läns museet i samarbete med Gästriklands Idrottsförbund och vi i GIHF.

Bildsvep

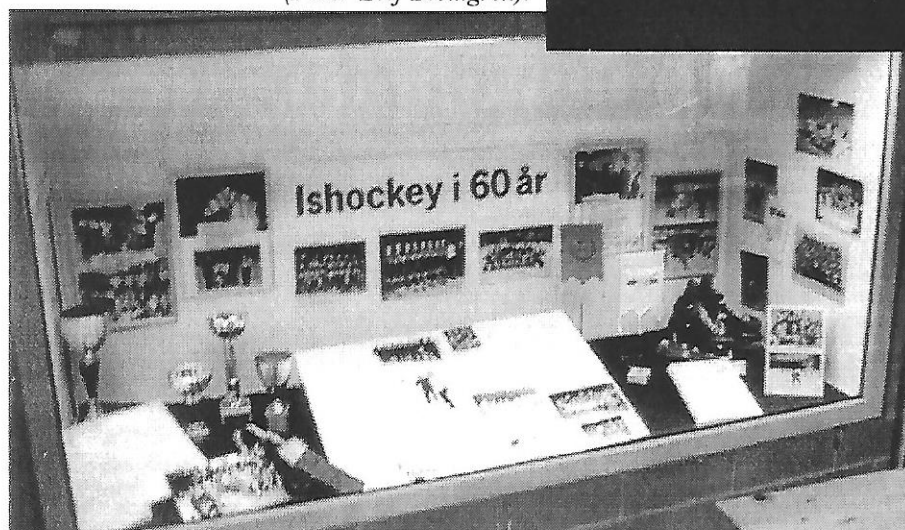
foto: Kaj Annebrant

Gästrike-Hammarby,
Stenhuset, 28 juli
Spektakel och
överklassnöje 1899-
folksport 1999 med
bland andra Kurt
Andersson, Carl-Adolf
Murray, Valter Nyström
och Roland Hedström.

Jernvallen, bandykafé 19
oktober. Sandvikens AIKs SM-
finallag 1971 och 1977.
Utställning i foajén med bland
annat en bandyball i storformat.

Två målkungar och bandystjärnor.
Bernt "Bempa" Eriksson, Falu BS och Boltic,
samt Lars "Knatten" Olsson, Sandvikens AIK
(Foto: Leif Blomgren).

Jernvallens bandystadion,
publikgången. Ishockeyn
uppmärksammas. Det är drygt 60
år sen den introducerades i
Sandviken och Gästrikland.
Sandvikens Ishockeyklubb, SIK,
är Michael Sundlövs moderklubb.

Brynäs – profilernas lag

Vi som bor i lilla landskapet Gästrikland har i alla fall SAIK Bandy och Brynäs. Två stora lag i vinterns lagidrotter bandy och ishockey. Nu är seriespelet 1999-2000 igång i båda sporterna.

Jag minns Honken från Strömsbro och Lill-Strimma från Brynäs, som under några få säsonger trollband publiken. Några minns Godtemplarna, i folkmun Godis, för SM-guldet 1957. I slutet av 1960-talet samlade jag och bytte bilder på idolerna för att få kompletta ishockeyalbum.

Brynäs blev ett etablerat lag i svenska folkets hjärtan. Och tillsammans med storebror fick jag följa med till hemmamatcherna i Gävle. Det var högtidsstunder för en liten pojke. Inte minst matcherna mot Leksand. Jag var till och med på en bortamatch i Leksands islada

Jag minns mest kedjan med Lyck, Lars-Göran och Virus – Sveriges bästa. Lars-Göran Nilsson tog sats bakom det egna målet. Han var ju en mycket duktig skridskoåkare. Centern Jan-Erik Lyck träcklade på nåt vis fram puckarna till sina kedjekompisar. Han var ingen skridsko-skicklig spelare men duktig med klubban.

En annan det gick lite sakta för var Lennart "Tigern" Johansson, men han betydde mycket för segerviljan och lagmoralen. Och spelarna hade svarta dräkter för att se extra stora ut. I Kiruna hämtades bröderna Salming, vars heta humör var ett gemensamt signum.

Tord Lundström och Håkan Wickberg, vars far Thure var mannen bakom Brynäs, gjorde stor lycka. Liksom snabbe skinnaren Inge Hammarström, värvad från Timrå.

Krobbe Lundberg var en stor tekniker. Men man får inte glömma alla lojala, trogna slitvargar.

Brynäs stod för en teknisk och rolig ishockey och hade plats för lirare.

Tommy Sandlin, professorn för hela svenska folket, är bland de duktiga tränarna. Jag minns från hans tid Smurfkedjan, de små tekniska lirarna med mycket spel-skicklige centern Peter Larsson och hans precisa pass.

Från förra säsongen, guldåret, kommer jag ihåg Ove Molins finter på Tommy Söderström i DIF-målet. Jag satt själv på kortsidan och blev också lurad av Oves kropps-finter. Tekniken är fulländad, och Djurgårdens fysiska hockey bet inte alls på Brynäs.

Mot Luleå var det mycket hård ishockey med traditionellt spel. Jag satt och saknade än mera skottvilja hos Brynäs och hoppades att Tom Bissett skulle lyckas bättre. Det gjorde han sen.

Brynäs är mångas lag och liksom Leksand får det sympati från många idrottsintresserade från vitt omkring. Jag lever lever lidelsefullt med och önskar Brynäs lycka till i vinter!

LEIF WIKSTRAND (Sandviken), ständig medlem nr 452.

Nya böcker

• I Vidar Martinells **Skidsportens Historia längd 1800-1949** bevisas att Gävle var tidigt ute med skidsporten. I Erik Wiklund, född 1874, hade stan också en tidig skidkung. Han vann "SM-tävlingen" på 30 km 1894, 1895 och 1899 – var Sveriges bästa på tremilen.

Erik Wiklund blev dessutom tre gånger svensk mästare i långlopp, och han kom bland annat sexa i Mälaren runt på cykel. Som 26-åring lämnade han Gävle för Baku i Ryssland och hade gjort sitt i idrott.

Men han var jämte Robert Carrick, en annan köpmannason, den förste idrottsmannen på skidor. Han tränade hårt, medan samer och nybyggare åkte skidor i deras dagliga knog.

ISBN 91-630-8348-5

• **Tidernas elva** eller Sveriges största fotbollshjältar har givits ut av bokförlaget Semic. Ingen gästrik platsar i experternas Tidernas bästa eller ens nästbästa elva, men Gösta Dunker, Einar Snitt, Olle Källgren och Bertil "Dansk-dödaren" Ericsson, alla Sandvikens IF och 30-talet, blir ihågkomna av Wolf Lyberg, som också såg sin första all-svenska fotbollsmatch i Sandviken – SIF-Hälsingborgs IF 1929.

ISBN 91-552-2873-9

Gästrikedrotten före 1950

Vår bok kallades i en rubrik i Gefle Dagblad för "En historielektion för idrottsintresserade". Vi hoppas att alla historiskt idrottsintresserade passar på att köpa boken. Vi har en begränsad upplaga. I Gävle och Sandviken säljs boken genom bokhandeln, men våra medlemmar kan köpa den genom oss i styrelsen.

Kontakta Anders Eriksson, Birger Eklund eller Bo Nordlund i Gävle, Helge Rask i Valbo, Rune Holmgren i Stortvik, Bert Johansson i Ockelbo, Inga-Lisa Eriksson i Hofors eller Kaj Annebrant i Sandviken.

Medlemspris endast 160 kronor

Gästriklands Tennisförbund 40 år

BRUNO MOSTRÖM MED FRÅN STARTEN

Jernvallens tennishall blev färdig 1937-38. Året efter spelades en landskamp mot Tyskland där, och alla imponerades av anläggningen.

Gästriklands Tennisförbund bildades 9 mars 1959 med Sune Thylén, Sandviken, som förste ordförande och med Gävleborna Stig Dahl som sekreterare och Bertil Lindbom, som kassör samt bland andra Bruno Moström, Sandviken, som ledamot.

Åke Gernandt, Gefle TK, tog över efter Thylén, och följdes sen av Bruno Moström, STK, Anders Wetterberg, GTK, och nuvarande ordföranden Siewert Hagman, Skutskärs TK. På årsmötet 22 mars sammanfattade Bruno Moström de 40 förbundsåren.

Han påminde om att tennisen via teven kommit in i vardagsrummen. De stora svenska framgångarna i Davis Cup, Båstad, Paris och Wimbledon har kunnat ses. Grunden för begreppet folksport lade Sven Davidsson, Lennart Bergelin, Torsten Johansson, Janne Lundkvist och Uffe Schmidt.

Den stora vågen kom med Björn Borg på 70-talet och senare Mats Wilander och Stefan Edberg. De bidrog till en lavinartad ökning av klubbar och unga aktiva. Dålig tillgång i distriktet på hallar och banor var dock negativt.

Trots lokalproblem, främst i Gävle på 50-talet, hävdade sig distriktets största och äldsta klubbar, GTK och STK, mycket bra i det nationella seriesystemet. Sandviken spelade i allsvenskan division I både inne och ute under större delen av 50-talet. Som bäst nåddes en andraplacering i i lag-SM utomhus 1954.

Motståndare i finalen var Kungliga Tennisklubben med Torsten Johansson och Janne Lundkvist. STK hade Bruno Moström, Leif Dahlgren och Birger Magnusson i laget. I 70-talets mitt spelade STK åter i division I. Då med Anders Wetterberg och Mats Thunman i huvudrollerna.

Distrikten har lyckats väl på ungdoms- och veteransidan.

Lars Samuelsson, GTK, vann 1974 Australien Open för juniorer. Ulla Löthberg, STK, spelade till sig J-SM i singel och dubbel 1960 samt Drottningens Pris, handikap, 1959.

Karin Calles, Skutskärs TK, ingick i juniorlandslaget 1979.

Hon var jämte Katarina Mattsson, GTK, framgångsrik i J-SM i slutet av 70-talet.

Veteransegrar har Erik Eriksson, Bror Arfvelin, Anders Wetterberg, GTK, och Mats Thunman, STK, svarat för.

GTK-hallens invigning 1981 har betytt mycket för distriktet.

Flera inomhushallar, åtminstone ytterligare en hall, skulle betyda mycket för sporten. Den nationella stortävlingen Läkerol Open har lockat spelare som Stefan Edberg, Jonas Björkman och Magnus Gustafsson. Damtennisens motsvarighet var Gevalia Cup. Pripps Open startades 1994.

SM för seniorer arrangeras på Fjärran Höjder 1968 med Ove Bengtsson som mästare. Denne hade 1965 vunnit Jernservern i Sandviken. En tävling med anor från 1944. Den är sen 1971 en tävling för spelare strax under svenska eliten.

Bruno Moström är orolig för tennisens framtid i Gästrikland. Konkurrenten från innebandy och golf samt bristen på hallar och banor har hämmat utvecklingen. I Gävle, med GTK-hallen, finns undantaget. I övriga distriktet har klubbar givit upp och ungdomarna svikit tennisen.

Det fordras hårt jobb från både klubbar och förbund, anser tennisveteranen i Sandviken.

SANDVIKENS BADINRÄTTNING.

RIKSTELEFON 62.

Att bevara hälsan utan noggrann hudskötsel är omöjligt.

Men denna hudskötsel får icke inskränkas till den dagliga tvagningen af kroppens obeklädda delar.

Hela kroppsytan borde dagligen tvättas för att aflägsna de smittofrön, som under människors samlif och verksamhet icke kunna undgås.

Tid och omständigheter träda dock ofta hindrande emellan. Därför är det godt att hafva tillgång till bad.

Omsorgen om hälsans bevarande kräver avilkorligen af oss ett bad en gång hvarje vecka.

F. M. MELIN.

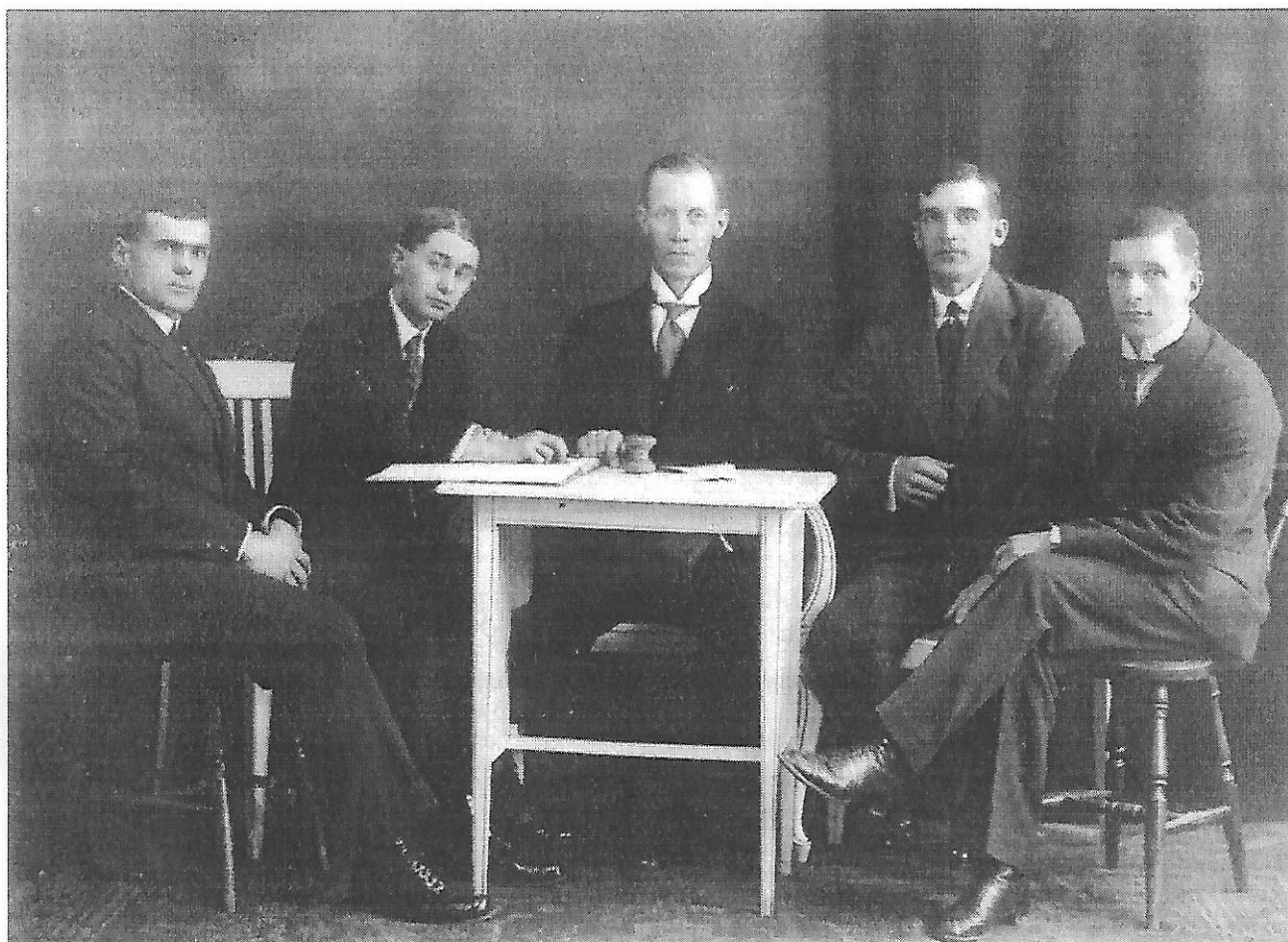
Gyttjebad och andra medicinska bad

med massage tillhandahålles å lämpliga tider efter öfverenskommelse med badmästaren.

Ingredienser till dylika bad såsom naturlig tallbarr-extrakt, salt och soda tillhandahållas å badhuset mot särskild afgift. Andra ingredienser anskaffas äfven om så önskas. Badgyttjan är ifrån Öregrund. Massage och elektricitet erhålles äfven.

Ordningsregler.

- 1:o) Bassängen får icke under några villkor användas utan föregående duschning eller afsköjning.
- 2:o) Intvålning eller aftvättning får aldrig företagas i bassängen.
- 3:o) *Berusade ega ej tillträde till badhuset.*
- 4:o) *Hundar få under inga villkor medtagas uti badlokalerna eller tillhörande förrum.*
- 5:o) Kuponbiljett skall alltid märkas innan tillträde till badafdelningen medgifves.
- 6:o) Tiden för ett karbad anslås till i medeltal 40 minuter.
- 7:o) Karbad får ej serveras varmare än $+ 38^{\circ}$. För bad med högre temperatur erfordras läkares ordination.
- 8:o) Badinrättningen väntar af alla badgäster att de följa gifna föreskrifter och iakttaga ett sådadt uppförande.
- 9:o) Skadegörelse ersättes af den som dertill är vållande.
- 10:o) Badgästerna erinras om att efter badningen iakttaga försigtighet så att icke förkylning ådrages.

SAIK:s styrelse 1918-1920.

Kalle Persson, Ivar Jakobsson, Reinhold Krantz, ordförande, Gunnar Andersson, Tore Isaksson

Slå vakt om det idrottshistoriska arvet

***Dagens verksamhet
blir morgondagens historia***

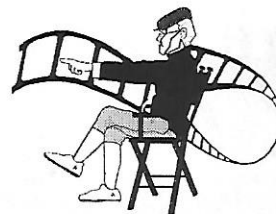
Intresset för den svenska historien
har ökat under senare år.

Det gäller i allra högsta grad idrottsrörelsen.

För dig som vill lära mera
om idrottshistoria och arkivering
kommer vi under hösten att anordna en kurs.

Inbjudan kommer under sommaren.

SISU Gästrikland
Idrottsutbildarna

Vi behöver hjälp!

***Vi har en fin videoutrustning i Gävle
och en bandspelare i Sandviken***

Men vi behöver medarbetare som kan hjälpa oss.

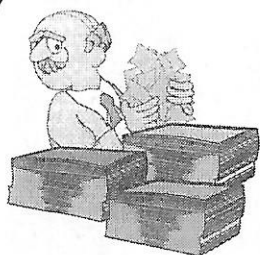
Gästrikheidrottens Historiska Förening, bildad 1990

Ordförande Helge Rask, Valbo, *vice ordförande* Anders Eriksson, Gävle, *sekreterare* Bo Nordlund, Gävle, *kassör* Rune Holmgren, Storvik.

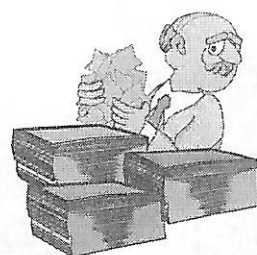
Ledamöter: Kaj Annebrant, Sandviken, Inga-Lisa Eriksson, Hofors och Bert Johansson, Ockelbo.

Adjungerade ledamöter: Lennart Andersson, Bruno Moström, båda Sandviken, och Jack Jakobsson, Hofors.

• Under 1998 gav GIHF tillsammans med Gästriklands Kulturhistoriska förening ut boken Gästrikheidrotten före 1950.

Kassörens ruta:

GÄSTRIKEIDROTTENS HISTORISKA FÖRENING

målsättning är,

att

i Gästrikland väcka och underhålla intresset
för idrottens historiska bakgrund och utveckling.

att

med hjälp av text, ljud och bild dokumentera
våra idrottsmän och idrottsledare samt våra idrottsföreningars historia.

Sedan utgivningen av föregående medlemsblad i april kan vi glädjas åt att
ha fått 25 nya medlemmar, 18 enskilda, 6 föreningar och 1 förbund.

För att medlemsmatrikeln skall vara så aktuell som möjligt är det viktigt
att eventuell adressändring meddelas till undertecknad.

Några årsavgifter är obetalda 31 oktober.
Vi är tacksamma för inbetalning före bokslutet.

Dokumentation av 50-årsperioden från 1950 har påbörjats,
varför det är angeläget att vi får medlemmarnas stöd.